

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ДМИТРА МОТОРНОГО
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕСУ
кафедра менеджменту та публічного адміністрування

ЦАП ВОЛОДИМИРА ДМИТРОВИЧА

Публічне управління детінізацією аграрного сектору економіки
засобами податкової політики

Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Керівник: к.з держ.упр., доцент **Юлія ВОРОНІНА**

Запоріжжя, 2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ДМИТРА МОТОРНОГО

Факультет економіки та бізнесу

Кафедра менеджменту та публічного адміністрування

Освітньо-професійна програма «Публічне управління та адміністрування»
Галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»
Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми «Публічне
управління та адміністрування»

_____ Г.В. ОРТИНА
(підпис) (ініціали та прізвище)
«9» лютого 2026 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

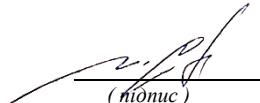
Завідувач кафедри менеджменту та
публічного адміністрування

_____ С.Р. ПЛОТНІЧЕНКО
(підпис) (ініціали та прізвище)
«9» лютого 2026 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему **«Публічне управління детінізацією аграрного сектору економіки
засобами податкової політики»**

Здобувач вищої освіти:

_____ В. Д. ЦАП
(підпис) (ініціали та прізвище)

Науковий керівник

_____ Ю.Є. Вороніна
(підпис) (ініціали та прізвище)

Запоріжжя, 2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ДМИТРА МОТОРНОГО
 факультет економіки та бізнесу
 кафедра менеджменту та публічного адміністрування

Освітньо-професійна програма «Публічне управління та адміністрування»
 Галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»
 Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
 освітньо-професійної програми «Публічне
 управління та адміністрування»

 _____ Г.В. ОРТИНА
 (підпис) (ініціали та прізвище)
 «24» листопада 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри менеджменту та
 публічного адміністрування

 _____ С.Р. ПЛОТНИЧЕНКО
 (підпис) (ініціали та прізвище)
 «24» листопада 2025 р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ
на підготовку кваліфікаційної магістерської роботи
здобувача вищої освіти Цап Володимира Дмитровича

1. Тема кваліфікаційної магістерської роботи: **«Публічне управління детінізацією аграрного сектору економіки засобами податкової політики»**

науковий керівник роботи **Вороніна Юлія Євгенівна, к.з держ.упр., доцент**
 затверджені наказом ректора університету від «24» листопада 2025 року № 605-3.

2. Строк подання кваліфікаційної магістерської роботи 2 лютого 2026 року.
3. Вихідні дані до кваліфікаційної магістерської роботи: науково-теоретична література з питань податкової політики, детінізації економіки та публічного управління; нормативна та законодавча база України і Європейського Союзу у сфері оподаткування, землекористування та аграрної політики; матеріали фахових наукових видань; офіційні статистичні та аналітичні дані органів державної влади і місцевого самоврядування
4. Зміст кваліфікаційної магістерської роботи:
1. Теоретичні засади детінізації аграрного сектору та роль податкової політики у системі публічного управління.
 2. Аналіз податкових надходжень аграрного сектору та їх значення для формування доходної бази місцевих бюджетів.
 3. Оцінка впливу податкових механізмів (плата за землю, єдиний податок IV групи, МПЗ) на детінізацію землекористування.
 4. Дослідження проблем і обмежень реалізації податкової політики в умовах воєнного стану, міграції та інформаційної фрагментарності.
 5. Визначення напрямів удосконалення податкового адміністрування через цифровізацію, інтеграцію реєстрів та використання Державного аграрного реєстру.
 6. Оцінка ролі органів місцевого самоврядування у процесах контролю землекористування та наповнення бюджетів громад.
5. Перелік графічного матеріалу:
1. Схема механізму визначення мінімального податкового зобов'язання для сільськогосподарських товаровиробників.
 2. Динаміка податкових надходжень до зведеного та місцевих бюджетів у 2016–2024 рр. (діаграми, графіки).

3. Таблиці макроекономічних показників та їх зв'язок із формуванням податкової бази аграрної галузі.

4. Порівняльна таблиця ефектів і ризиків податкових механізмів для громад і агробізнесу.

5. Таблиця інтеграції Державного аграрного реєстру з державними реєстрами та податковими органами.

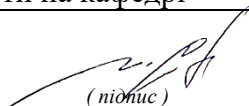
6. Узагальнювальна таблиця напрямів удосконалення податкового адміністрування в аграрній сфері.

6. Дата видачі завдання «24» листопада 2025 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів	Відмітка про виконання
1	Затвердження плану роботи	28.11.2025	виконано
2	Розділ 1. Теоретико-методичні засади публічного управління детінізацією аграрного сектору	12.12.2025	виконано
3	Розділ 2. Аналіз механізмів детінізації аграрного сектору в Україні через податкову політику	30.12.2025	виконано
4	Розділ 3. Напрями вдосконалення публічного управління детінізацією аграрного сектору	26.01.2026	виконано
5	Перевірка на плагіат	02.02.2026	виконано
6	Попередній захист роботи на кафедрі	09.02.2026	виконано

Здобувач вищої освіти

(підпис)

В. Д. Цап
(ініціали та прізвище)

Керівник кваліфікаційної магістерської роботи

(підпис)

Ю.Є. Вороніна
(ініціали та прізвище)

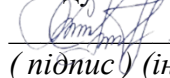
Рішення комісії про попередній захист кваліфікаційної роботи від «09» лютого 2026 року до захисту допущено

Члени комісії:

1. ___ Ортіна Г.В., д.н.держ.упр., проф. _____
(прізвище та ініціали, науковий ступінь, вчене звання, підпис)
2. ___ Єфіменко Л.М., к.н.держ.упр., доц. _____
(прізвище та ініціали, науковий ступінь, вчене звання, підпис)
3. ___ Вороніна Ю.Є., к.н.держ.упр., доц. _____
(прізвище та ініціали, науковий ступінь, вчене звання, підпис)
4. ___ Горбова Н.А., к.п.н., доц. _____
(прізвище та ініціали, науковий ступінь, вчене звання, підпис)

Допустити до захисту

Завідувач кафедри

 С.Р. ПЛОТНІЧЕНКО
(підпис) (ініціали та прізвище)

«09» лютого 2026 року

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ДЕТІНІЗАЦІЄЮ АГРАРНОГО СЕКТОРУ	
1.1 Сутність детінізації економіки та її значення для розвитку аграрного сектору.....	9
1.2. Публічне управління у сфері податкової політики: інститути, механізми, інструменти впливу	16
1.3. Нормативно-правове забезпечення податкової політики у сфері аграрного виробництва	22
Висновки до розділу 1	30
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МЕХАНІЗМІВ ДЕТІНІЗАЦІЇ АГРАРНОГО СЕКТОРУ В УКРАЇНІ ЧЕРЕЗ ПОДАТКОВУ ПОЛІТИКУ	
2.1. Аналіз податкових надходжень аграрного сектору економіки в умовах детінізації	32
2.2. Мінімальне податкове зобов'язання як інструмент публічного управління детінізацією аграрного сектору	39
2.3. Оцінка впливу податкових механізмів на детінізацію аграрного сектору та наповнення місцевих	46
Висновки до розділу 2	54
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ДЕТІНІЗАЦІЄЮ АГРАРНОГО СЕКТОРУ	
3.1. Проблеми та обмеження реалізації податкової політики у сфері детінізації аграрного сектору	55
3.2. Шляхи вдосконалення податкових інструментів детінізації в системі публічного управління	61
3.3. Державний аграрний реєстр як інструмент публічного управління та детінізації аграрного сектору	68
Висновки до розділу 3	75

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	78

ВСТУП

Сучасний етап соціально-економічного розвитку України характеризується значними викликами для системи публічного управління, зумовленими воєнним станом, трансформаціями бюджетної та податкової політики, земельною реформою та процесами цифровізації державних сервісів. У цих умовах особливої актуальності набуває проблема детінізації економіки, яка є необхідною передумовою зміцнення фінансової спроможності держави та територіальних громад.

Аграрний сектор економіки традиційно належить до сфер із підвищеним рівнем тінізації, що проявляється у неофіційному землекористуванні, приховуванні доходів, неформальній зайнятості та неоформлених орендних відносинах. Така ситуація призводить до втрат бюджетних ресурсів, викривлення конкурентного середовища та обмеження можливостей розвитку сільських територій. У зв'язку з цим податкова політика набуває значення не лише фіскального інструменту, а й важливого механізму публічного управління, здатного впливати на легалізацію господарської діяльності, прозорість землекористування та формування стабільної дохідної бази місцевих бюджетів.

Запровадження мінімального податкового зобов'язання, удосконалення механізмів плати за землю, розвиток єдиного податку IV групи, інтеграція державних реєстрів та функціонування Державного аграрного реєстру формують нову модель податкового адміністрування у сфері аграрного виробництва. Саме тому дослідження публічного управління детінізацією аграрного сектору засобами податкової політики є своєчасним, актуальним і таким, що має важливе теоретичне та практичне значення.

Метою магістерської роботи є теоретичне обґрунтування та практична оцінка ролі податкової політики як інструменту публічного управління детінізацією аграрного сектору економіки та розробка пропозицій щодо вдосконалення механізмів податкового адміністрування в умовах цифрової трансформації.

Для досягнення поставленої мети у роботі передбачено вирішення таких завдань:

- розкрити сутність детінізації економіки та її значення для аграрного сектору;
- дослідити роль публічного управління у сфері податкової політики;
- проаналізувати нормативно-правове забезпечення податкового регулювання аграрного виробництва;
- оцінити динаміку податкових надходжень та їх вплив на фінансову спроможність територіальних громад;
- дослідити мінімальне податкове зобов'язання як інструмент детінізації землекористування;
- визначити проблеми та обмеження реалізації податкової політики у сфері аграрного виробництва в умовах особливого стану;
- проаналізувати роль Державного аграрного реєстру у процесах публічного управління та детінізації.

Об'єктом дослідження є процеси публічного управління детінізацією аграрного сектору економіки України.

Предметом дослідження є податкова політика та механізми її реалізації як інструменти публічного управління детінізацією аграрного сектору.

У роботі використано загальнонаукові та спеціальні *методи дослідження*: аналіз і синтез, узагальнення, системний підхід, порівняльний аналіз, статистичний аналіз, графічний метод, метод логічного моделювання, а також елементи економіко-аналітичних розрахунків для оцінки податкового навантаження та фіскальних ефектів.

Елементи наукової новизни полягають у:

- обґрунтуванні податкової політики як комплексного інструменту публічного управління детінізацією аграрного сектору;
- систематизації впливу мінімального податкового зобов'язання на легалізацію землекористування та наповнення місцевих бюджетів;
- визначенні ролі цифровізації та інтеграції державних реєстрів у процесах податкового адміністрування;

- обґрунтуванні функціонального значення Державного аграрного реєстру як інструменту детінізації.

Інформаційну базу дослідження становлять норми Податкового та Земельного кодексів України, нормативно-правові акти у сфері аграрної та податкової політики, офіційні статистичні дані сільськогосподарських підприємств, органів державної влади та місцевого самоврядування, матеріали наукових публікацій, аналітичні звіти, а також практичні дані діяльності аграрних підприємств.

Практична значущість роботи полягає у можливості використання отриманих результатів органами місцевого самоврядування, податковими органами та сільськогосподарськими підприємствами для вдосконалення процесів обліку землекористування, підвищення податкової дисципліни, оптимізації податкового навантаження та зміцнення фінансової спроможності громад.

Результати дослідження апробовано під час підготовки наукових публікацій, участі у науково-практичних конференціях та у процесі викладання дисциплін фінансово-податкового спрямування.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ДЕТІНІЗАЦІЄЮ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

1.1 Сутність детінізації економіки та її значення для розвитку аграрного сектору

Сучасний етап соціально-економічного розвитку України характеризується високим рівнем тінізації економічних процесів, що істотно впливає на ефективність публічного управління, фінансову стійкість держави та органів місцевого самоврядування, а також на конкурентоспроможність національної економіки [1; 2; 4]. Тіньова економіка є складним багатовимірним явищем, яке охоплює сукупність видів господарської діяльності, що здійснюються поза межами офіційного обліку, державної статистики та податкового контролю, з порушенням або обходом чинного законодавства [3; 11]. Її функціонування призводить до втрат бюджетних ресурсів, деформації конкурентного середовища, зниження результативності державної політики та посилення соціально-економічних диспропорцій [4; 5].

У працях сучасних українських науковців тіньова економіка розглядається як система неформальних, прихованих і напівлегальних економічних відносин, що формуються внаслідок недосконалості інституційного середовища, нестабільності податкової системи, надмірного регуляторного навантаження та низького рівня податкової культури [2; 3; 15]. При цьому підкреслюється, що тіньовий сектор є не лише наслідком протиправної поведінки суб'єктів господарювання, а й адаптивною реакцією економіки на неефективність державного регулювання та обмеженість доступу до фінансових і адміністративних ресурсів [5; 11].

Водночас тіньова економіка не є однорідним явищем. Вона охоплює різні за природою та рівнем суспільної небезпеки види діяльності – від дрібних неформальних форм самозайнятості до масштабних схем ухилення від оподаткування та прихованого перерозподілу фінансових ресурсів. У цьому контексті тіньовий сектор слід розглядати не лише як сукупність нелегальних

операцій, а як індикатор інституційних дисбалансів, що відображає рівень довіри до держави, ефективність публічних інститутів і спроможність державного апарату забезпечувати справедливі та зрозумілі правила економічної діяльності.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МЕХАНІЗМІВ ДЕТІНІЗАЦІЇ АГРАРНОГО СЕКТОРУ В УКРАЇНІ ЧЕРЕЗ ПОДАТКОВУ ПОЛІТИКУ

2.1. Аналіз податкових надходжень аграрного сектору економіки в умовах детінізації

Аналіз податкових надходжень аграрного сектору в сучасних умовах неможливо здійснювати без урахування загальної макроекономічної ситуації в країні, яка у 2024 році формувалася під час ведення особливого стану в Україні [29; 30]. Такі дії продовжують негативно впливати на виробничий сектор, логістику, інвестиційну активність та ринок праці, однак гнучкість малого й середнього бізнесу, заходи Уряду України щодо підтримки економіки, а також значна міжнародна допомога сприяли стабілізації ключових макроекономічних показників. За оцінками Мінекономіки, зростання реального ВВП у 2024 році становило 3,6 %, що свідчить про поступове відновлення економічної активності в умовах воєнного часу [31]. Водночас суттєві руйнування інфраструктури (за даними звіту RDNA4 – близько 176 млрд дол. США), проблеми енергозабезпечення, дефіцит кваліфікованих кадрів та міграційні процеси продовжують стримувати економічне зростання [32].

Важливим чинником стабілізації економіки стала робота Українського морського коридору, що дозволило суттєво наростити експорт, у першу чергу продукції агропромислового комплексу [33]. Саме аграрний сектор у цих умовах виступив одним із драйверів експортного потенціалу країни, що безпосередньо вплинуло на формування податкових надходжень.

У 2024 році доходи зведеного бюджету України становили 3588,6 млрд грн, що на 15,6 % більше, ніж у 2023 році. Основним джерелом наповнення бюджету залишаються податкові надходження — 2088,3 млрд грн, або 58,2 % усіх доходів [34]. При цьому частка податкових надходжень у ВВП зросла до 27,5 %, що свідчить про підвищення фіскальної ефективності податкової системи навіть в умовах воєнного часу.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ДЕТІНІЗАЦІЄЮ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

3.1. Проблеми та обмеження реалізації податкової політики у сфері детінізації аграрного сектору

Реалізація податкової політики, спрямованої на детінізацію аграрного сектору, відбувається в Україні в умовах глибоких системних трансформацій, що одночасно охоплюють економічну, інституційну та управлінську сфери. Сьогоднішній стан в країні, земельна реформа, фінансова децентралізація, активна цифровізація публічних сервісів і зміна підходів до податкового адміністрування формують нове середовище, у якому функціонує аграрний бізнес і здійснюється публічне управління земельними ресурсами. У цих умовах держава дедалі більше переходить від декларативних норм податкового регулювання до інструментів, що безпосередньо пов'язують податковий обов'язок із фактом використання землі та залучення трудових ресурсів.

Разом із тим, аграрна галузь історично характеризується специфічними формами тінізації, які суттєво відрізняються від інших секторів економіки. Якщо в промисловості або сфері послуг тіньова діяльність здебільшого пов'язана з приховуванням доходів, то в сільському господарстві ключовою проблемою виступає неформальне землекористування, неофіційні орендні відносини з

власниками паїв та неповна фіскалізація зайнятості сільського населення. Така ситуація призводить до розриву між фактичним використанням земельного ресурсу та формуванням податкової бази територіальних громад, на землях яких здійснюється господарська діяльність [38; 39].

Запровадження податкових інструментів, що «прив'язують» податкове зобов'язання до землекористування (плата за землю, єдиний податок IV групи, мінімальне податкове зобов'язання), стало суттєвим кроком держави у напрямі подолання цих диспропорцій. Водночас практика їх застосування демонструє, що ефективність таких механізмів залежить не лише від норм Податкового кодексу, а значною мірою від якості інституційного середовища, рівня адміністративної спроможності громад, узгодженості інформаційних реєстрів і соціально-економічної мотивації самих платників податків до легалізації діяльності.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Проведене дослідження дозволило комплексно розглянути детінізацію аграрного сектору як об'єкт публічного управління, у якому податкова політика виконує не лише фіскальну, а й інституційну, регуляторну та стимулюючу функції. Аналіз теоретичних підходів, нормативно-правового забезпечення та практики застосування податкових інструментів засвідчив, що саме аграрна галузь через свою галузеву специфіку є найбільш чутливою до тіньових процесів, пов'язаних із неофіційним землекористуванням, прихованими орендними відносинами та неформальною зайнятістю.

Встановлено, що податки, безпосередньо пов'язані із земельними ресурсами та оплатою праці (плата за землю, єдиний податок IV групи, ПДФО, а з 2022 року – мінімальне податкове зобов'язання), формують основу фінансової спроможності територіальних громад і водночас виступають ключовими інструментами детінізації аграрної діяльності. Запровадження МПЗ стало важливим кроком держави у напрямі прив'язки податкового обов'язку до факту використання земельної ділянки, що суттєво ускладнило можливості тіньового землекористування.

Разом з тим, дослідження показало, що ефективність податкових механізмів детінізації значною мірою обмежується інституційними, адміністративними, інформаційними та соціально-економічними чинниками, особливо в умовах воєнного стану, міграції населення, закриття реєстрів та ускладненої міжвідомчої взаємодії. Це свідчить про те, що подальший розвиток податкової політики у сфері детінізації має бути спрямований не стільки на посилення фіскального тиску, скільки на модернізацію механізмів адміністрування та цифровізацію процесів.

Особливе місце у процесах детінізації займає Державний аграрний реєстр, який поступово трансформується з інформаційного ресурсу отримувачів державної підтримки у повноцінний інструмент публічного управління, здатний поєднувати земельні, реєстраційні та податкові дані в єдиному цифровому середовищі.

Під час виконання магістерського дослідження, на нашу думку, доцільно звернути увагу на вдосконалення таких напрямів податкової політики у сфері детінізації аграрного сектору:

1. налагодження обміну даними між реєстрами (земельний кадастр, реєстр речових прав, податкові бази, дані громад) для автоматичного формування податкової бази на підставі інформації про землю;
2. розширення можливостей Державного аграрного реєстру як єдиного електронного кабінету агровиробника, де відображаються земельні, реєстраційні та податкові дані;
3. перехід до ризик-орієнтованого контролю замість суцільних перевірок шляхом використання аналітики даних для виявлення проблемних випадків;
4. запровадження сервісних електронних інструментів (підказки щодо оподаткування, е-договори оренди, нагадування про реєстрацію) для спрощення легалізації діяльності;
5. посилення ролі органів місцевого самоврядування у виявленні неоформленого землекористування та прогнозуванні доходів на основі цифрових карт земель;
6. покращення міжвідомчої взаємодії між податковими органами, кадастровими службами та громадами через єдині цифрові протоколи обміну інформацією.

Реалізація запропонованих заходів дозволить підвищити ефективність податкових інструментів детінізації, забезпечити прозорість землекористування, зміцнити фінансову спроможність територіальних громад і сформувати сучасну цифрово-сервісну модель публічного управління аграрною сферою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Геєць В. М. Стратегічні виклики тінізації економіки України в умовах трансформації державної політики. *Економіка України*. 2021. № 7. С. 3–18.
2. Варналій З. С. Детінізація економіки як пріоритет публічного управління в умовах воєнних і післявоєнних трансформацій. *Економіка та держава*. 2022. № 5. С. 4–11.
3. Кравчук Н. Я., Мельник Л. М. Механізми державної політики детінізації економіки: інституційний аспект. *Вісник НАДУ*. 2022. № 2. 45–58.
4. Луніна І. О., Фролова Н. Б. Фінансова децентралізація і детінізація економіки: вплив на доходи місцевих бюджетів. *Фінанси України*. 2021. № 9. С. 7–22.
5. Опарін В. М., Федосов В. М., Юхименко П. І. Податкова система України в умовах воєнної економіки: фіскальні ризики та напрями трансформації. *Фінанси України*. 2023. № 1. С. 5–24.
6. Цап В.Д. Адміністрування мінімального податкового зобов'язання для сільськогосподарських виробників: практика, результати та напрями вдосконалення. Модернізація економіки та фінансової системи: проблеми, можливості, перспектив: колективна монографія. Частина 2. Рига, Латвія: Видавництво Балтія, 2025 с. 20-37
URL:<https://www.researchgate.net/publication/392954798>
7. Саблук П. Т., Месель-Веселяк В. Я., Федоров М. М. Розвиток аграрної економіки України: інституційні та фінансові аспекти. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2021. 420 с.
8. Кириленко О. П., Фінансова самодостатність територіальних громад: сутність та умови забезпечення. *Світ фінансів*. 2022. № 4 (73). С. 68-80.
9. Бакуменко В. Д., Князєв В. М. Публічне управління соціально-економічними процесами в умовах системних криз : монографія. Київ : НАДУ, 2021. - 356 с.
10. Яцух О О Податкова політика України: сучасний стан, виклики та перспективи. Модернізація економіки та фінансової системи: проблеми,

можливості, перспектив: колективна монографія. Частина 2. Рига, Латвія: Видавництво Балтія, 2025 с. 59-83

URL:<http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/596>

11. Офіційний сайт Державного служба статистики України
URL:<https://stat.gov.ua/uk>.

12. Офіційний сайт Державної служби з питань геодезії, картографії та кадастру URL: <https://land.gov.ua/>

13. Шевченко О. В., Ковальчук Т. М. Тіньова економіка в аграрному секторі: виклики для публічних фінансів. *Економіка АПК*. 2023. № 6. С. 14–25.

14. Державне регулювання аграрного сектору економіки : монографія за ред. О. І. Павлова. Київ : Кондор, 2021. – 412 с.

15. Мельник Л. Г., Кубатко О. В. Інституційна економіка і публічне управління сталим розвитком. Суми : Університетська книга, 2022. – 368 с.

16. Князєв В. М., Бакуменко В. Д. Публічне управління: теорія і методологія : монографія. Київ : НАДУ, 2021. – 340 с.

17. Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL: <https://tax.gov.ua>

18. Луніна І. О., Фролова Н. Б. Фіскальна децентралізація та роль громад у формуванні доходів місцевих бюджетів. *Фінанси України*. 2022. № 6. С. 15–29.

19. Міністерство фінансів України.. *Цифрова трансформація публічних фінансів та податкової політики*. URL:<https://mof.gov.ua>

20. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI
URL: <https://zakon.rada.gov.ua /laws/show/2456-17#Text>

21. Опарін В. М., Федосов В. М. Фіскальна політика держави: сучасні виклики та напрями трансформації. *Фінанси України*. 2021. № 10. С. 5–19.

22. Кириленко О. П., Малиняк Б. С. Публічні фінанси в системі державного управління територіальним розвитком. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. – 286 с.

23. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI.

24. Земельний кодекс України : Закон України від 25.10.2001 №2768-III.

25. Луніна І. О., Кириленко О. П. Податкові надходження місцевих бюджетів в умовах фінансової децентралізації. *Фінанси України*. 2021. № 11. С. 15–30.

26. Опарін В. М., Федосов В. М., Юхименко П. І. Фіскальна політика України в умовах воєнного стану. *Фінанси України*. 2022. № 9. С. 5–21.

27. Цап, В. Д., Яцух, Р. О. Фінансові механізми та податкові інструменти спеціального експортного режиму у протидії тінізації зовнішньоекономічних операцій. *Актуальні питання економічних наук*, (10) 2025. URL: <https://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/446>.

28. Синчак, В. П., & Лукомський, М. П. (2024). Особливості використання податкових преференцій в оподаткуванні суб'єктів малого підприємництва в Україні та деяких зарубіжних країнах: порівняльний аналіз. *Університетські наукові записки*, 6(102), 56–69. URL: <https://doi.org/10.37491/UNZ.102.6>.

29. Офіційний сайт Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/>

30. Офіційний сайт Міністерство економіки, докільця та сільського господарства України економіки України. URL: <https://me.gov.ua/?lang=uk-UA>

31. Міністерство економіки України. Прогноз економічного і соціального розвитку України на 2024–2026 роки. Київ, 2023.

32. World Bank, Government of Ukraine, European Commission. Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA4). 2024.

33. Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України. Звіт про функціонування Українського морського коридору. Київ, 2024.

34. Міністерство фінансів України. Звіт про виконання Зведеного бюджету України за 2024 рік. Київ, 2025.

35. Державна податкова служба України. Аналітичний звіт щодо адміністрування податків у 2024 році. Київ, 2025.

36. Луніна І. О., Кириленко О. П. Податкові надходження в умовах воєнного стану та фінансової децентралізації. *Фінанси України*. 2023. № 10. С. 7–25.

37. Цап В. Нормативно-правові засади податкової доброчесності в Україні: механізм селективного адміністрування та його практична

імплементация. *Сталий розвиток економіки*, (4 (55), 2025. С. 53-61.

URL: <https://www.economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/1390>

38. Звіт про стан виконання національної стратегії доходів до 2030 року у 2024 р. Міністерство фінансів України, Державна податкова служба України, Державна митна служба України. 2025р, с. 206 URL: <https://www.efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://mof.gov.ua/storage/files>

39. Коваленко Т. В., Мельник І. О. Тіньова економіка в аграрному секторі: причини, наслідки, інструменти подолання. *Економіка АПК*. 2023. № 4. С. 18–27.

40. Гончарук Я. А. Інституційні проблеми адміністрування земельних платежів в умовах децентралізації. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 9. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua>

41. Бондаренко Н. П. Управління земельними ресурсами територіальних громад: сучасні виклики та інструменти контролю. *Актуальні проблеми державного управління*. 2022. № 2 (62). С. 112–119.

42. Ткачук В. І. Податкове адміністрування у сільському господарстві: проблеми практичної реалізації. *Облік і фінанси*. 2023. № 1 (99). С. 64–72.

43. Швець В. Я. Особливості податкового контролю в аграрній сфері в умовах воєнного стану. *Фінанси України*. 2024. № 2. С. 77–86.

44. Крисак А. І. Соціально-економічні чинники тінізації аграрної діяльності в сільській місцевості. *Економіка та держава*. 2022. № 11. С. 58–64.

45. Литвиненко О. В. Мотиваційні аспекти легалізації зайнятості у сільському господарстві. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2023. Вип. 3 (155). С. 90–97.

46. Марченко Р. П. Проблеми інформаційної узгодженості земельного кадастру та податкових реєстрів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 24. С. 103–109.

47. Паламарчук Д. С. Цифровізація публічного управління земельними ресурсами як інструмент детінізації. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2024. № 31. С. 34–41.